

HENK STODRYOGEL

ONDERWEG MET

RUTH

BIJBELSTUDIES

Voorhoeve

© 2017 Uitgeverij Kok
Postbus 13288, 3507 LG Utrecht
www.kok.nl

Omslagontwerp: Ralf Boer (Cocon)
Opmaak binnenwerk: Stampwerk, Nijkerk
ISBN 978 90 435 2796 5
ISBN e-book 978 90 435 2797 2
NUR 707

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INLEIDING

Na zeven Bijbelstudieboekjes te hebben geschreven waarin een man de hoofdrol speelt, is het nu de beurt aan een vrouw. En wat voor één! Ruth spat werkelijk van de bladzijden van het naar haar genoemde Bijbelboek af. Wat een kracht heeft zij, wat een geloofsmoed en wat een schoonheid.

Elke keer wanneer ik in het leven van een Bijbelse persoon duik word ik diep geraakt. Het hele leven trekt in enkele hoofdstukken aan de lezer voorbij. Het boek Ruth staat bekend als één van de absolute parels uit de antieke vertelcultuur en al snel wordt duidelijk waarom. Het boek is met veel gevoel voor compositie en kunstzinnigheid geschreven. Het is een verhaal dat zich tegelijk op meerdere niveaus afspeelt. We leven intens mee met het verlies van Noömi en de – onmogelijke? – liefde die opbloeit tussen Ruth en Boaz, terwijl tegen de achtergrond van dit romantische verhaal de grote liefdesgeschiedenis tussen God en mensen wordt uitgetekend.

Ruth is het mooiste dunste boek dat ik ooit heb gelezen. Er staat geen woord teveel in. Alles is van belang. Subtiel. Gewaagd. Indringend. Twintig hoofdstukken volschrijven over deze vier hoofdstukken uit de Bijbel was geen enkel probleem. Ik moest me inhouden en veel zaken achterwege laten.

Voor het schrijven van een deel in de serie **Onderweg met...** lees ik het Bijbelboek zo vaak door dat ik het wel kan dromen. Biddend ben ik op zoek naar verbanden, naar diepere lagen, naar details. Daarnaast lees ik boeken, commentaren en beluister of lees ik preken. Vanuit de schat aan informatie die ik op die manier verzamel deel ik vervolgens de lessen waarvan ik denk dat die het meest recht doen aan de verhaallijn en de inhoud van de tekst.

Voor *Onderweg met Ruth* heb ik veel gehad aan een boek van Andy Lee: *The book of Ruth, a 31-day journey to hope and promise*. In haar boek geeft Lee onder andere haar diepgaande studie over de Hebreeuwse tekst weer, waar ik dankbaar gebruik van heb gemaakt. De Naardense Bijbelvertaling heb ik dit keer ook veel gebruikt, omdat de tekst zo dicht bij de grondtekst staat en de geschiedenis op zo'n directe wijze dichtbij brengt.

Ik wens je veel zegen in het bestuderen van het leven van Ruth. Zoals God voortdurend dichtbij haar was, óók als ze dat zelf niet door had, zo is God ook dichtbij jou. Hij is een God van genade en kracht. Het is mijn hoop dat je hem door dit boek beter leert kennen en van nog dichterbij zult volgen.

Henk Stoorvogel, Zwolle, 2 augustus 2017

HOOFDSTUK I: BEGINNEN MET HET EINDE IN ZICHT

LEZEN Ruth 4:13-17

Ik ben in training voor een triatlon. Over vijf maanden neem ik deel aan de Iron Man van Maastricht. Op 6 augustus 2017 moet ik 3,8 kilometer zwemmen door de Maas, 180 kilometer fietsen door de heuvels van Zuid Limburg en tenslotte 42,2 kilometer hardlopen door de straten van Maastricht. Vorige week ben ik met mijn trainingsschema begonnen. Vooral het zwemmen en fietsen hebben veel aandacht nodig. En zo kwam het dat ik vorige week, tijdens een koude, regenachtige maartmiddag op de fiets zat, om samen met mijn trainingsmaatje een rondje te fietsen.

Ik had niet geluncht. Die ochtend had ik al hardgelopen, wat met een gekneusde rib, een gevolg van een stoeipartij tijdens de wintersport, niet bepaald een pretje was. Het woei en het regende pijpenstelen. Mijn schoenen waren binnen de kortste keren doorweekt en mijn voeten bevroren tot ijsklompen. Ik vond het een verschrikking! Fietsen is sowieso al niet mijn hobby. En dan ook nog in de kou en de regen. Brrr. Toch zat ik zondagochtend vroeg alweer op de fiets en zal ik morgen opnieuw een grote ronde fietsen. Waarom? Omdat ik ben begonnen met het einde in zicht. Ik weet waar ik 6 augustus 2017 moet staan en wat er die dag van mij gevraagd wordt. Die wetenschap maakt dat ik bereid ben om nu allerlei ongemak te doorstaan en offers te brengen. Het doel helpt mij om mijn innerlijke kompas zodanig te richten dat ik nu kan volhouden.

In de realiteit van ons leven verliezen wij het einddoel vaak uit het zicht. Te midden van verlies, desillusie, ontgoocheling en strijd worstelen we met de vraag of God ons wel ziet. En is onze integriteit het waard om voor te vechten als het leven ons keer op keer bij de handen afbreekt? Voor veel mensen is hun teleurstelling in het

leven een legitimering om hun zuiverheid op te geven en voor kortstondige bevreemding van behoeftes te gaan.

In dit boek zullen wij meereizen met Ruth en Noömi. Vers na vers en hoofdstuk na hoofdstuk zullen we getuige zijn van hun verlies, hun worsteling, maar ook van hun moed en doorzettingsvermogen. We zullen de kracht van hoop aan het werk zien en de bijzondere gevolgen van liefde en opofferingsgezindheid.

De verzen die aan het begin van het hoofdstuk zijn aangegeven nemen ons mee naar het slotstuk van het boek. Ruth heeft een man en ontvangt een zoon. Noömi wordt bezongen en verzorgt als trotse oma haar kersverse kleinkind. Haar geslachtslijn is gered, haar reputatie in ere hersteld, haar leegte vervuld. En zelfs blijkt dat zij door de wonderlijke verwickelingen in haar leven betovergrootmoeder van David zal zijn. De laatste zinnen uit het boek Ruth tonen ons een huwelijk, een wonderlijke geboorte, een gelukkig gezin, een feestende gemeenschap en een prachtig toekomstperspectief. Maar jarenlang wees niets in het leven van Noömi en Ruth erop dat dit zou kunnen gebeuren! De ontknoping is dramatisch, overweldigend en onverwacht.

Hoofdstuk na hoofdstuk worden we meegenomen in verlies en strijd. Noömi verliest haar man. Haar kinderen verliezen hun vrouw. Er is geen land om zelf te bewerken. Het verhaal van het boek Ruth is het verhaal van twee weduwen, waarvan er een ook nog een vreemdeling is, zonder land, zonder voedsel, zonder kinderen, zonder toekomst. Leven betekent overleven en hoofdstuk na hoofdstuk blijven we als lezer in spanning: zal het tij keren? Zal God ingrijpen? Ziet God Noömi en Ruth? Is het de moeite waard om zuiver te blijven, ook als het leven tegenzit?

Het boek Ruth neemt ons in een wonderschone vertelling mee in deze fundamentele levensvragen en laat ons zien dat het cruciaal is om te leven met het einde in zicht. Want God is erbij, ook als wij hem nauwelijks op de bladzijden van ons leven bespeuren. In het boek Ruth is God aanwezig tijdens het zware oogstwerk van

bezwete slaven en slavinnen. Hij doet zijn werk tijdens feestelijke maaltijden en nachtelijke ontmoetingen op een afgelegen dorsvloer. Zijn adem blaast tijdens onderhandelingen over zakelijke transacties in de poorten van de stad. Hoewel God maar enkele keren expliciet naar voren komt, is hij alomtegenwoordig en voortdurend aan het werk. En het boekje roept ons toe: God is trouw. Hij laat niet los wat zijn hand is begonnen. Zijn werkelijkheid zal jouw stoutste dromen overtreffen. Maar blijf trouw. Blijf hopen. Neem initiatief. Wandel in geloof.

Voor ik begon met het schrijven van dit boek heb ik het boek Ruth enkele maanden bestudeerd. Ik ben diep onder de indruk geraakt van de karakters en de bijzondere compositie en zeggingskracht van het boek. De opbouw van het boek Ruth is wonderlijk symmetrisch. Vers 1-5 van hoofdstuk 1 beschrijft ons in 71 woorden (in het Hebreeuws) het onheil dat zich over Noömi en haar gezin voltrekt. De verzen die wij vandaag hebben gelezen bestaan eveneens uit 71 woorden in het Hebreeuws. 71 woorden waarin het boek laat zien hoe het onheil is omgeslagen naar zegen, de rouw is vervangen door vreugde, de leegte door God is vervuld.

Precies in het midden van het boek, in Ruth 2:20 wordt de cruciale ommekeer beschreven. Daar ontdekt Noömi dat Ruth de hele dag heeft gewerkt bij Boaz, hun verwante en mogelijke lossen en prijst zij God voor de zorg waarvan zij dacht dat ze die nooit meer zou meemaken.

Het boek Ruth bestaat uit vier hoofdstukken. Elk hoofdstuk begint met een initiatief. In hoofdstuk 1 verlaat Elimelech Bethlehem vanwege een hongersnood. In vers 6 van hoofdstuk 1 besluit Noömi om terug te keren naar Bethlehem. Hoofdstuk 2 toont het initiatief van Ruth om in het onderhoud van Noömi en haarzelf te voorzien door aren te gaan lezen. Hoofdstuk 3 begint met het initiatief van Noömi, waar zij Ruth naar de dorsvloer stuurt om Boaz te bezoeken. En hoofdstuk 4 begint met het initiatief van Boaz, die naar de poort van de stad gaat om Ruth te lossen. Het eerste en laatste

hoofdstuk begonnen met het initiatief van een man, waarbij het eerste initiatief leidt tot verlies en ellende en het tweede initiatief leidt tot verlossing en vreugde. Daartussen staan twee initiatieven van Noömi, met daar weer tussen het initiatief van Ruth. Je zou kunnen zeggen dat het initiatief van Ruth in hoofdstuk 2 het hart vormt van de initiatieven die genomen worden en beslissende invloed heeft.

Elk hoofdstuk neemt ons mee naar een specifieke locatie. Hoofdstuk 1 speelt zich grotendeels af op de weg van Moab naar Bethlehem. Hoofdstuk 2 beschrijft een dag op de gerstvelden buiten Bethlehem. Hoofdstuk 3 vertelt ons over een nacht op de dorsvloer en hoofdstuk 4 neemt ons mee naar de poort van de stad. Deze opzet maakt het boek tot een uitzonderlijk heldere vertelling. We maken kennis met uitgesproken karakters, elk hoofdstuk neemt ons mee naar een locatie en start vanuit het initiatief van een van de hoofdrolspelers. Elk hoofdstuk wordt afgesloten met een schakelzin, of cliffhanger, die de lezer nieuwsgierig maakt naar het vervolg.

Het boek Ruth maakt deel uit van de wijsheidsliteratuur. De Joodse Tenach, ons Oude Testament, is opgebouwd uit drie verschillende delen: de Tora (de vijf boeken van Mozes), de Profeten (onze grote en kleine profeten) en de Wijsheidsliteratuur (zoals bijvoorbeeld Psalmen en Spreuken, maar ook de meer geschiedkundige boeken en Ruth). De wijzen waren op zoek naar het handelen en de aanwezigheid van God in het dagelijks leven. Vaak worden zaken daarbij niet geëxpliciteerd, maar laten de geschriften veel aan de interpretatie van de gelovige lezer over. De wijzen sporen de onzichtbare werking van God in het dagelijkse leven op en presenteren die op een manier die inzicht vraagt. Zij geven feiten en leggen verbanden, waardoor de lezer zelf de boodschap en het handelen van God kan ontdekken.

VRAAG Naar welke uiteindelijke waarheid beweeg jij toe? Welke zekerheid heb jij met betrekking tot de eeuwigheid? Welke redenen heb jij om jouw integriteit en zuiverheid te bewaren?

GEBED Dank u wel Vader dat mijn toekomst in u zeker is. Op een dag zal ik u ontmoeten, zal ik bij u zijn. Geef mij de genade om tot die dag met integriteit en zuiverheid te leven.